

gyulladásos, citoszolikus DNS felhalmozódását, így védelmet nyújtva az autoimmunitás ellen.

Ez a védőfunkció azonban hátrányossá válhat a daganatos betegségek esetében: az ExoA lebontja a tumorokban megjelenő citoplazmás DNS-t, így gátolja a hatékony immunválasz kialakulását. Ezzel hozzájárulhat a genomiális instabilitáshoz is, mivel megakadályozza olyan DNS-érzékelő jelátviteli útvonalak, mint a cGAS–STING útvonal aktiválódását. Ezáltal védi a rákos sejteket egyes kemo-terápiás gyógyszerek, és a sugárterápia másodlagos hatásaitól, amelyek éppen a DNS károsodás által kiváltott immunválasz indukálásán alapulnak.

Kutatásunk célja olyan kismolekulás inhibitorok azonosítása, amelyek hatékonyan gátolják az ExoA enzim működését. Ehhez egy új, a csoportunk által fejlesztett FRET-alapú aktivitásmérést alkalmaztunk. A módszert sikeresen teszteltük, és egy kisebb könyvtár szűrése során 11 ígéretes inhibitorjelöltet azonosítottunk. Ezek további optimalizálása nemcsak az ExoA biológiai szerepének pontosabb megértését segíti, hanem használatukkal lehetőség nyílik az enzimaktivitás gátlásának vizsgálatára is humán sejtes és egér modellekben, valamint a sugár-, illetve a kemoterápiás kezelések hatékonyságának növelése érdekében.

Bruszniczky Borbála

Nematoda fajok elterjedési mintázatai szúnyogvektorban, valamint őshonos és inváziós ragadozó emlősökben

A vadon élő ragadozók fontos rezervoárjai a parazita fonálférgeknek, amelyek közül többnek állategészségügyi és zoonózisos jelentősége van. A *Dirofilaria immitis* és *D. repens* szúnyogok által terjesztett Nematodák. Fennmaradásukhoz a természetben a vadon élő ragadozók potenciálisan hozzájárulhatnak. Kutatásunk céljával a Magyarországon őshonos és inváziós ragadozó emlősök Nematoda fertőzöttség mintázatainak megismerését tűztük ki (különös hangsúlyt fektetve a *Dirofilaria* fonálférgekre), ezzel feltárva potenciális rezervoár szerepüket. Továbbá vizsgáltuk egy szúnyogvektornak, a dalos szúnyognak a fertőzöttségét is. Kutatásunk során 6 emlősfaj 371 egyedét teszteltük molekulárisan, beleértve aranysakált ($n = 77$), borzot ($n = 25$), mosómedvét ($n = 38$), nyestet ($n = 6$), nyestkutyát ($n = 27$), és rókát ($n = 198$). *Dirofilaria immitis* fertőzést nyest és nyestkutya kivételével minden emlősfajban találtunk, *D. repens* azonban nem volt jelen a vizsgált egyedekben. A szúnyogokban ($n = 3144$) csak *D. immitis* fertőzés volt kimutatható, az MIR-t (minimum infekciós ráta) 1,9 értékben állapítottunk meg, így feltételezhetően nem ők ezen fajok legfőbb vektorai. Kutatásunk eredményei rávilágítottak arra, hogy a Nematoda parazita fajok egyre inkább terjednek Magyarországon a vadon élő ragadozó emlős populációkban. Az őshonos rezervoároknál a prevalencia növekvő ütemet mutat, és a fonálfér-

gek korábban nem dokumentált emlős fajokban is megjelennek.

Buza Kristóf

Szétfejlődés – centrumváltás – centrumból periféria. A trianoni határ hatása a Bellyei uradalom érintett falvainak helyzetére

Előadásomban a Bellyei uradalomhoz tartozó baranyai települések közül a trianoni határ két oldalán közvetlenül elhelyezkedő falvak helyzetének megváltozását vizsgálom e határ létesülését követő időszakban. Feltételeztem, hogy a vizsgált térségben néhány évtized alatt jelentős negatív életminőség-változás, a település szintjén pedig hiányállapotokat és orientációs vákuumot, krízist követő fókuszváltás és visszafejlődés következett be annak betudhatóan, hogy az új államhatár megszüntette, illetve megnehezítette a közlekedést a fő útvonalak és a regionális centrumok felé. Feltételeztem, hogy e településeknek a megváltozott helyzetben kialakuló új logisztikai térségcentrumai kisebb előnyöket biztosítanak, mint a határ keletkezése előtti nagyobb egybefüggő, integrált Baranya megyei szerveződési keretek és csomópontok tették, továbbá az eljutás ezekhez kevésbé hatékony, ami összevetésben egyértelmű hanyatlást eredményez. E változásokat települési szintű demográfiai, gazdasági és közlekedési-logisztikai adatok alapján tartom megragadhatónak – a mennyiségi eltéréseket is az életminőségi helyzet alakulása jeleinek tekintve. A feldolgozott községenkénti adatok népmozgalmi jellegűek, kisebb részben anyagi és társadalmi viszonyokat leírók. Az adatok vizsgálata a feltevéseimet igazoló számszerű trendek azonosítását is lehetővé tette, az intézményi, szervezeti, logisztikai és gazdasági kapcsolódások változásainak áttekintése ugyancsak a hipotézisben vázolt tendenciákra mutatott rá.

Csapó Áron Sebestyén

A Különválás (2022-) elválasztott emeletének és munkahelyi kommentárjának vizsgálata

Előadásomban a *Különválás* (*Severance*, Ben Stiller, Aoife McArdle, 2022-) című sorozat munkahelyeit vizsgálom meg elsősorban Marc Augé nem-hely fogalmán keresztül. Az ezen a munkahelyen látható elválasztott emeleten dolgozók tudatát egy, az agyukba ültetett chip választja ketté. Egyik fele csak a munkahelyen létezik, a másik pedig csak azon kívül. Kutatásomban azt vizsgálom meg, hogy ez a munkahelyi környezet hogyan járul hozzá ahhoz, hogy az ott dolgozók kizsákmányolása és kiüresedése megtörténhessen. Párhuzamként foglalkozom még David Cronenberg *eXistenZ* (1999) című alkotásával is, illetve kitérek röviden arra is, hogy a *Különválás* 2. évada, amely az Apple TV+ streamingszolgáltató